

Zápis ze 3. zasedání

mezirezortní Pracovní skupiny k Sociálnímu klimatickému fondu

Datum zasedání:	4.září 2024
Místo:	Ministerstvo životního prostředí
Přítomní účastníci:	Viz prezenční listina

Program jednání:

1. Sdílení aktuálních informací
 2. Pokrok v práci Tematických pracovních skupin
 3. Představení TSI projektu
 4. Plán činností do konce roku
 5. Různé
- Diskuze

Bod 1: Sdílení aktuálních informací

Jan Kříž (MŽP, vrchní ředitel sekce ekonomiky životního prostředí) přivítal přítomné hosty a seznámil je s programem jednání. Dále představil nově spolupracující kolegy z EGÚ Brno, kteří se podílejí na přípravě SKP díky projektu podpořeného z nástroje Technical Support Instrument, o který MŽP požádalo Evropskou komisi, a rekapituloval harmonogram přípravy SKP. Také přivítal nové členy z Ministerstva financí. Rovněž informoval o posílení koordinačního týmu pro přípravu SKP na MŽP, kde bylo Ministerstvo financí požádáno o podporu při personálním zajištění, aby se předešlo komplikacím, jaké nastaly při nastavování implementační kapacity NPO. Ohledně konzultačního tělesa se předpokládá brzký vznik větší společné platformy pro SKF.

Maggie Škabraha Dokupilová (MŽP, ředitelka financování dekarbonizace ekonomiky) informovala přítomné o stavu dosavadních příprav SKP. Nově byla aktualizována webová stránka SKF Evropské komise a proběhla veřejná konzultace k vodítkům DNSH v SKF. Dále informovala o zahájení projektu TSI na podporu přípravy SKP a o pokračujících aktivitách k vymezení dopravní a energetické chudoby, kde v obou případech probíhá úzká spolupráce s MMR a MPO. Zmínila také probíhající analýzu mikropodniků a šetření Institutu 2050 ohledně dopravní chudoby.

Jan Tůma (MŽP, vedoucí oddělení obchodování s emisemi) informoval o aktuálním stavu projednávání novely zákona o emisním obchodování, která je momentálně v Poslanecké sněmovně a bude dále projednána ve Výboru pro životní prostředí a hospodářském výboru. Novela ETS1 již byla projednána a měl by být předložen pozměňovací návrh, který zavede ETS2, buď v plné škále implementace, nebo částečné s monitorováním a povolováním emisí. Evropská komise nepřipouští částečnou transpozici a bude trvat na plné transpozici pro spuštění SKF.

Bod 2: Činnosti TPS

Jaroslav Kepka (MŽP, vedoucí oddělení politiky a strategií životního prostředí), shrnul hlavní témata probíraná v **Tematické pracovní skupině Sociálního klimatického fondu pro dopravu** (dále jen „TPS SKF D“), kde zastává pozici vedoucího pracovní skupiny. TPS SKF D nyní čítá již více než 50 členů, zástupců a hostů/expertů. Další, v pořadí čtvrté, setkání je naplánováno na 11. září. Členy seznámil s přijatými opatřeními a jejich prioritizací (viz příloha zápisu č. 1 – prezentace MŽP) a s předpokládanou alokací pro dopravu, která se odhaduje na max. 10 miliard Kč. Společně s Ministerstvem pro místní rozvoj se specifikuje vhodné územní zacílení. Ministerstvo pro místní rozvoj zakoupilo data CHAPS, která zajistí přehled o obslužnosti veřejné hromadné dopravy na úrovni obcí. Tato data budou sloužit jako výchozí mapový zdroj.

- **Lenka Hamplová** (MD, náměstkyně pro řízení sekce ekonomické a infrastrukturní) se doptala, jak je to s možnou podporou liniové infrastruktury ze SKF.
- **Jaroslav Kepka** vysvětlil, že se předpokládá pouze např. podpora nákupu vozidla, příp. o kompenzace a jejich distribuci.

Maggie Škabraha Dokupilová shrnula hlavní témata **Tematické pracovní skupiny SKF pro budovy**, kde se v současnosti řešila především otázka definice a rozsahu energetické chudoby, zejména ve spolupráci s MPO a jejich pracovní skupinou. Dále byly představeny projekty dobré praxe MPSV a MMR, a nyní se připravují karty opatření. Třetí jednání se uskuteční 2. října. Pro oblast budov lze očekávat největší alokaci SKF – zatím předběžně 30 mld. Kč.

- **Jan Kříž** v rámci implementace opatření financovaných z SKF upozornil na důležitost cílení podpory – na snížení počtu domácností v energetické chudobě, zdůraznil potřebu předcházet dopadům ETS2 prostřednictvím tohoto fondu.

Maggie Škabraha Dokupilová dále upozornila na problematiku nedostupnosti dat, která přetrvává. Nicméně TPS SKF B se nyní zaměří zejm. na přípravu karet a jejich následnou prioritizaci.

- **Tomáš Novotný** (MPSV, ředitel odboru ostatních evropských fondů) informoval, že MPSV vnímá svou významnou roli při využití přímé podpory příjmu. Upozornil na zaměření v rámci pokynů vyplývajících z nařízení a na přímou vazbu na snižování počtu zranitelných domácností, stejně jako na časová a finanční omezení při využívání přímé podpory příjmů z SKF. Rovněž se dotázal na vymezení této cílové skupiny z důvodu propočtu absorpční kapacity.
- **Jan Kříž** uvedl, že se nacházíme teprve na začátku a plánuje se schůzka s MPSV. Kompenzace mají strop maximální alokace 37,5 %, to je mnoho. Preferencí MŽP je podpora dlouhodobých opatření. Je však potřeba vyčkat na politické rozhodnutí a analytické podklady.
- **Nathalie Marková** (MPO, pověřená ředitelka Odboru energetické účinnosti a úspor) informovala o probíhajících aktivitách ve vztahu k definování energetické chudoby v rámci NPO. Jedná se o širší definici zranitelné domácnosti a užší definici pro domácnosti v energetické chudobě. Na definici pracovala širší skupina aktérů, která předložila více variant, přičemž do této kategorie může spadat přibližně 2-16 % osob. Finální rozhodnutí o podobě energetické chudoby bude přijato do konce října, v případě zranitelné domácnosti do podzimu.
- **Jan Kříž** se dotázal na upřesnění „zranitelného zákazníka“.
- **Nathalie Marková** odpověděla, že se bude jednat o tři skupiny: zranitelného zákazníka, dále domácnost v energetické chudobě – což znamená domácnost s akutním problémem, který je nutné okamžitě řešit, a zranitelnou domácnost,

kteřá je ohrožena energetickou chudobou. Ta může být ohrožena například stavem nemovitosti, ve které žije, nebo spotřebiči, které v domácnosti používá.

- **Tomáš Novotný** opět upozornil, že se jedná o širokou definici, pro kterou není dostatečná alokace.
- **Jan Kříž** rovněž zdůraznil, že tyto podmínky nelze jednoduše vyžadovat všude – například u jednotlivců v nájmu.
- **Martin Šimáček** (MMR, ředitel odboru sociálního začleňování) požádal o pozvánku na jednání s MPSV.
- **Jan Kříž** zmínil, že se jedná o setkání na vyšší úrovni, které iniciovalo MPSV. Nicméně budeme informovat o přípravě TPS ke kompenzacím.
- **Tomáš Novotný** informoval, že se stále čeká na znění definice, vyjasnění rolí a alokací.
- **Maggie Škabraha Dokupilová** doplnila, že SKF není jediným finančním nástrojem, ze kterého mohou být kompenzace financovány.
- **Roman Matoušek** (MMR, poradce ministra) upřesnil, že ze všech analýz vyplývá, že nejvíce domácností ohrožených energetickou chudobou (v jakékoli definici) se nachází v nájemním bydlení. Bylo by vhodné zaměřit se na finanční nástroje pro obce i pro pronajímatele. Primárně se jedná o zhodnocení majetku samotného pronajímatele, ale opatření se mohou týkat i celých domů – i tam, kde chudší domácnosti nežijí. Zdroje by se měly kombinovat a měřit například podle indikátoru počtu zranitelných domácností v daném domě. Dále upozornil, že SKF reaguje nejen na energetickou chudobu, ale také na systém ETS2. Je otázkou, kde jsou domácnosti napojeny na systém ETS1. Důraz je kladen na dlouhodobá opatření.
- **Leo Steiner (MMR, náměstek pro řízení sekce evropských a národních programů)** poděkoval MŽP za práci, kterou odvádí v současných kapacitách, a apeloval na vzájemnou spolupráci. MMR má zájem o podporu inovativních finančních nástrojů, včetně pomoci v podobě kapacit. Zmínil také, že by uvítal zpětnou vazbu z Tematických pracovních skupin a znovu se dotázal na Tematickou pracovní skupinu ke kompenzacím.
- **Jan Kříž** požádal MPSV o přizvání MPO i MMR na plánované jednání s MPSV o kompenzacích.
- **Richard Juřík (MŽP, vedoucí oddělení ekonomických analýz)** upozornil na modelaci pro NKEP. Výnosy ETS mají směřovat na investice, což zatím není rozhodnuto, ale kalkulace jsou již připravené. Je zřejmé, že SKF je malý nástroj na vyřešení energetické chudoby, bez ohledu na to, jaký indikátor bude zvolen. Možné řešení by mohlo zahrnovat například fiskálně neutrální daňovou reformu příjmů nebo sociální zabezpečení. V dokumentu jsou také kalkulace nákladů na tuto možnost. Rovněž čekáme na určení indikátorů, přičemž je důležité sledovat jejich chování v čase a v závislosti na vývoji ekonomiky.
- **Jan Kříž** upozornil na soulad mezi prioritami SKF a roli materiálu NKEP, kde se ve scénářích počítá s výnosy spíše na investiční aktivity.
- **Tomáš Novotný** se dotázal na možnost zaměření současných nástrojů na nejzranitelnější skupiny, zejména ve vztahu k jejich spoluúčasti na financování.
- **Jan Kříž** odpověděl, že tyto kroky se již realizují a že zaměření na nejzranitelnější skupiny nebude opomenuto.
- **Milan Ščasný** navrhl diskutovat energetickou a dopravní chudobu spolu s kompenzacemi současně v jedné skupině. Nejde o samotné indikátory, ale o cíle, kterých chceme dosáhnout. Dále vysvětlil, jak se indikátory chovají.
- **Nathalie Marková** odpověděla, jaké definice již byly stanoveny v příslušných směrnících. Z pohledu MPO je to velmi úzce spojeno se současným bytovým fondem. Debata o indikátorech je již ukončena a řeší se hlavní kompozitní indikátor (převažující).

- **Maggie Škabraha Dokupilová** doplnila, že seznam karet opatření pro budovy a prioritizovaný seznam si bere za úkol MŽP.
- **Martin Šimáček** reagoval, že většina karet navrhovaných MMR je koncipována tak, že nezbytně potřebují doplnění sociálními kompenzacemi. Například v případě investic do budov či nájemního bydlení může být krátkodobá kompenzace akceleračním prvkem, který opatření zefektivní a zajistí jejich udržitelnost. Místo čekání na definici je potřeba ukázat, jak kompenzace fungují v praxi v rámci těchto opatření.
- **Jan Kříž** zrekapituloval, že naším cílem není pouze přesměrovat prostředky do kapitoly MPSV na řešení zvýšených nákladů na bydlení, jak tomu bylo v minulosti, např. kdy byla poskytnuta pomoc ve výši cca 4 mld. Kč v rámci SFŽP z nedočerpaných prostředků OPŽP (dle nařízení „safe care“), které pomohly státnímu rozpočtu. Dále se vypočítaly zvýšené náklady kvůli energetické krizi, což byl schválený přístup DG Regio. Budeme tedy postupovat uceleným a sofistikovaným přístupem, který nabídne řešení pro slabší domácnosti, včetně kompenzací.

Bod 3: Představení TSI projektu

Michal Kocůrek (EGÚ Brno, člen národního týmu realizátorů TSI pro ČR) představil členy týmu i projekt TSI, včetně systému jeho řízení a cílů. Dále uvedl harmonogram projektu a představil čtyři hlavní výstupy: přípravu Inception Reportu, modelaci dopadů ETS2 na zranitelné skupiny a jejich identifikaci, seznam opatření a investic a závěrečnou zprávu pro Evropskou komisi. Zmínil, že na rozdíl od ostatních členských států začala ČR poměrně brzy a vytvořila efektivní systém platformy pracovních skupin pro konzultaci implementace SKF, což jí umožnilo posunout se mnohem dále ještě před oficiálním zahájením samotného projektu. Dodal, že ostatní státy se touto problematikou rovněž zabývají a je možné se od nich inspirovat. Často však nedodržují termíny. TSI nyní může formovat směřování definic, sběr dat a vstupovat do modelací ve spolupráci s Trinomics (viz příloha č. 1 – prezentace MŽP)

- **Jan Kříž** se zeptal na architekturu spolupráce: Potvrzujete správnost našeho směřování, ale zároveň nám pomáháte dotvořit některé nejasnosti?
- **Michal Kocůrek** zmínil, že nabízí organizační, analytickou, rešeršní i konzultační pomoc.
- **Jan Kříž** se dále zeptal, zda v případě, že dojde k odchylce od směřování v rámci SKF, bude tato změna oznámena a zda nám pomohou při obhajobě plánu před EK.
- **Michal Kocůrek** potvrdil, že budou vytvářet dílčí reporty, poskytovat zpětnou vazbu od EK a pomáhat při obhajobě plánu.
- **Roman Matoušek** vyjádřil obavu, že se držíme zavedených nástrojů, které již realizujeme, a apeloval na provedení rešerše nových přístupů.
- **Michal Kocůrek** potvrdil, že tyto aktivity jsou zahrnuty v rámci přípravy „long list of measures“.
- **Leo Steiner** zmínil, že MMR již podobné programy realizuje, zejména v oblasti bydlení, například SFPI program nájemního bydlení, kde kombinují 25 % dotaci a až 90 % úvěr. Nebo program dostupného bydlení, kde jsou využívány výhradně finanční nástroje.
- **Jan Kříž** souhlasil a uvedl, že možnost půjček je zde relevantní, otázkou však zůstává, zda poskytovat 100% dotaci, na což prostředky nebudou dostačující. Dále zdůraznil důležitost poradenství, které funguje na MPSV a prostřednictvím např. MAS, a rovněž na opatření související s komunitní energetikou a na sdílení elektřiny.
- **Leo Steiner** se dotázal na situaci mikropodniků.
- **Maggie Škabraha Dokupilová** informovala, že se to stále vyhodnocuje.
- **Jan Kříž** doplnil, že se jedná o téma spíše koheze a kompetencí MPO.

Bod 4: Plán činností do konce roku

Jan Kříž představil aktivity plánované do konce roku a požádal o intenzivnější spolupráci na implementaci a přípravě SKP. Další jednání navrhuje na konec října, kde by měly zaznít informace o implementační struktuře a zejména prezentace prioritních opatření.

- **Maggie Škabraha Dokupilová** oznámila, že se uskuteční širší konzultace k tématu energetické chudoby, oblastem budov, energetiky a kompenzací, a to v rámci realizace širšího participativního workshopu ve spolupráci s Participation Factory, který proběhne v listopadu.

Bod Různé

Milan Ščasný (konsorcium SEEPIA) představil prezentaci k problematice dopravní a energetické chudoby. Informoval o rozvoji a využívání mikrosimulačních modelů, které pracují s daty od 3 tisíc domácností.

Matěj Opatrný (konsorcium SEEPIA) navázal a vysvětlil, že propojují data SILC (příjmová stránka) a SRÚ (výdajová stránka) z let 2017, 2022 a 2023. Upozornil na vliv zastropování cen a pandemie covidu. Dále představil spotřební koš domácností za rok 2022, přičemž nejvíce výdajů domácností bylo směřováno na vaření a topení. Představil také jednotlivé indikátory: 2M (výdaje za energie vyšší než 13,6 % = domácnost je ohrožena energetickou chudobou), LIHC, 20%LIHC a M2LIHC (viz příloha č. 1 – prezentace MŽP).

- **Nathalie Marková** zmínila, že na MPO se pracuje s více indikátory. Vycházejí z dat Jana Klusáčka a ze SILC.
- **Milan Ščasný** poukázal na to, že tento přístup je chybný.
- **Jan Kříž** požádal o propojení expertů s odborníky z MPO a zeptal se, kdo bude tím, kdo rozhodne, jaký indikátor bude použit. Dále požádal, aby se tyto otázky řešily na expertní platformě k energetické chudobě MPO.
- **Richard Juřík** zmínil, že je potřeba užší zaměření a že se stále čeká na rozhodnutí ohledně výběru definice a indikátorů. Také se zeptal, zda je nutné zabývat se dopravní chudobou, konkrétně výdajově-příjmovou otázkou.
- **Beáta Hanousková** (MŽP, oddělení Modernizačního fondu a nástrojů k řešení energetické chudoby) reagovala, že jde o validní vstup do přípravy SKP, konkrétně o monitorování výdajů domácností na autobusovou, vlakovou a osobní automobilovou dopravu, zejména s přihlédnutím k pozdějším dopadům ETS2 a přípravě evaluační zprávy pro SKF. Tato data ukazují na úspěšnost některých opatření (např. slevy pro seniory), která se budou zavádět v oblasti dopravy. Nicméně v rámci přípravy SKP je zde širší konsenzus pro územní vymezení dopravní chudoby.
- **Milan Ščasný** znovu zopakoval, že nelze modelovat na datech z let 2020 a 2021 a tato data nelze interpretovat jako reprezentativní. První dataset, na kterém bude možné modelovat, bude z roku 2023, a upozornil na další limity.

Jan Kříž poděkoval všem za účast na jednání, zejména za spolupráci. Další jednání je plánováno na konec října.

Seznam příloh zápisu z 3. zasedání Mezirezortní PS SKF:

Příloha č. 1: prezentace MŽP (zahrnuje prezentaci EGÚ Brno a SEEPIA)

Zapsala: Beáta Hanousková

V Praze dne 8. září 2024